

Brześć [Kujawski], 16 stycznia [14]17

Wojewoda sieradzki i starosta kujawski [recte brzeski] Jakub z Koniecpola w związku z doniesieniem starosty dobrzyńskiego Wojciecha Malskiego skarży się wielkiemu mistrzowi zakonu krzyżackiego Michałowi Kūchmeistrowi, że ten osobiście podczas podróży z Golubia pojmał na terytorium polskim dwóch ludzi w służbie starosty dobrzyńskiego i króla, uwięził ich w swoich zamkach i dotąd tam przetrzymuje. Dziwi to niesłuchanie [wojewodę sieradzkiego], ponieważ adresat jest wszak zobowiązany do przestrzegania rozejmu zapośredniczonego przez Sobór [w Konstancji] oraz królów rzymskiego [i węgierskiego Zygmunta Luksemburskiego] oraz francuskiego [Karola VI Szalonego], który przez stronę polską jest w pełni respektowany. Informuje również, że zgodnie z relacją [wspomnianego] starosty dobrzyńskiego, komtur golubski [Jan von Menden] odrzucił propozycję sądowego załatwienia sprawy pojmania wspomnianych ludzi [Malskiego]. [Komtur] proponował bowiem, aby sprawiedliwość została im wymierzona w obecności starosty dobrzyńskiego pod murami Golubia, odmówił natomiast uwolnienia ich i oddania sprawy do rozstrzygnięcia sądowi [ziemskiemu dobrzyńskiemu] obradującemu w Lipnie lub Rypinie, pomimo tego, że otrzymał zapewnienie, że uzyska gwałt bezpieczeństwa na podróż do Polski. [Starosta dobrzyński poskarżył się również], że ostatnio komtur toruński [Ludwik von Landsee] z czterdziestoma zbrojnymi wtargnął do Złotorii, gdzie uszkodził wrota zamku oraz śmiertelnie poranił starościńskiego sługę. [Wojewoda sieradzki] sugeruje, aby dwaj więzieni [w Prusach] ludzie starosty dobrzyńskiego [pojmani przez wielkiego mistrza] zostali uwolnieni, a wówczas wolność odzyska poddany pruski przetrzymywany przez [Malskiego]. Prosi [adresata] o odpowiedź.

Oryg.: GSPK, XX. HA, nr 2469, pap., łac., wym. 300 × 263 mm, duże ubytki górnego i dolnego marginesu (wydarcia), in dorso nieczytelne pozostałości po zamykającej list pieczęci wystawcy w ciemnym wosku (wosk przez papier) o śr. ok. 22 mm (o niej zob. DokumentyMełno, s. 32), kustodii brak, resztki papierowego paska zabezpieczającego pieczęć na miejscu, nowożytna notatka o treści listu w języku łac., stara sygnatura.

Reg.: RHD 1/1, nr 2469.

Adres [in dorso]: ^aMagnifico domino Michaeli Cochmeist[er Ordi^b]nis | Theutunicorum magistro generali¹, fauto[ri et domino nostro dilecto^c].

^dMagnifice domine, fautor noster dilecte! Dominus Albertus Malsky capitaneus Dobrinensis² nos accedens proposuit, quomodo | vos propria in persona de Golub³ cum comitiva vestra egressi, servitores ipsius et domini nostri regis in terra Dobrinensi fugastis et duos ex ipsis in terra regia captivastis et captivos abduxistis, quos tenetis in castris vestris | usque modo vinculatos. Quod si ita est, prout nobis asseritur, stupore magno afficimur, quod estis abliti pacis treugarum, per Sacrosanctum Concilium et Romanorum⁴ Francieque⁵ reges inter Regnum Polonie et Ordinem vestrum firmissime roboratarum et inscriptarum, quas nos firmiter tenuimus, tenemus et volumus tenere. Dum autem idem capitaneus Dobrinensis, prout nobis asserit, domino commendatori de Golub⁶ [denunciasset^e] (denunciasset^f) super eadem captivitate familiarum suorum, dominus commendator respondit sic: „Mittam eas dummodo veneris huc ante civitatem Golub et cum eisdem tuis familiaribus nobis hic iusticiam feceris”. Capitaneus autem Dobrinensis dixit, quia: „In Lipno⁷ vel in Rippin⁸ vobis iusticiam cum ipsis faciam, ubi domini pro iudicio deputati consueverunt convenire vosque domine commendator sub securissimo et perfecto conductu ibidem venire potestis et reddere”, et hec omnia, prout nobis refertur, commendator vester de Golub sprevit. Noviter etiam dominus commendator Thorunensis⁹ cum quadraginta personis armatis in Slothoria¹⁰ venit ibique portas domus regalis violenter confregit confractisque unum familiarem domini capitanei Dobrinensis letaliter

wlneravit. Pro quo petimus, quod exhibeatis vos ad hec huius voluntatis, quod nobis a vobis et vestris equalitas |comendeat| correspondeat et hoc idem nobis clare innocotescat, et si phas est, quod iidem nostri duo per vos capti libere dimittantur, vester autem, qui per eundem capitaneum Dobrinensem similiter captus est, libere dimittatur, super quo intentum vestrum et super omnibus premissis nobis rescribere dignemini favorose. Datum in Brzeszcze¹¹ sabbato die proxima post octavas Epiphanie Domini anno Eiusdem Domini [et^g]c. XVII°.

^hJacobus de Coneczpole palatinus | Siradiensis, capitaneus Cuyauie etc.¹²

^a Inicjał wysokości ok. 10 wersów.

^b Ubytek, tekst uzupełniamy wg formularza listu Jakuba z Koniecpola spisane go przez tego samego pisarza w Brześciu Kujawskim 20 października 1417 (GSPK, XX. HA, OBA nr 2642).

^c Jw.

^d Inicjał wysokości ok. 13 wersów, wysunięty na lewy margines.

^e Wyraz pierwotnie miał inna końcówkę, która została poprawiona, co jednak wyglądało mało estetycznie, stąd cały wyraz został przezeń skreślony.

^f Nadpisane ze znakiem wstawienia.

^g Ubytek, uzupełniamy.

^h Inicjał wysokości ok. 4 wersów, wysunięty w lewo.

¹ Michał Kūchmeister von Sternberg, wójt Nowej Marchii 1410, wielki marszałek 1411–1414, wielki mistrz 1414–1422, komtur gniewski 1422, zm. 1423 (W. Nöbel, Michael Kūchmeister. Hochmeister des Deutschen Ordens 1414–1422, Marburg 1969; Hochmeister, s. 119–121; Jähnig, s. 290, 292, 303, 318; Heckmann, s. 152, 210, 396, 405, 555).

² Wojciech Malski h. Nałęcz, podkomorzy łęczycki 1419–1430, kasztelan łęczycki 1430–1436, wojewoda łęczycki 1436–1453, wojewoda sieradzki 1454, ochmistrz dworu królowej Zofii Holszańskiej 1424–1436, starosta koniński 1413–1414, starosta dobrzyński 1414–1418, starosta bydgoski po 1425, a przed 1429, namiestnik króla w Wielkopolsce 1440–1447, starosta generalny Wielkopolski 1443–1447 (PSB 19, s. 383–385; UŁS, s. 46, 61, 87, 175; UKD, s. 216, 238; A. Gąsiorowski, Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej, Warszawa–Poznań 1981, s. 44, 77; A. Szymczakowa, A. Szymczakowa, Szlachta sieradzka w XV wieku. Magnifici et generosi, Łódź 1998, s. 332–345; B. Czwojdrak, Zofia Holszańska. Studium o dworze i roli królowej w późnośredniowiecznej Polsce, Warszawa 2012, s. 218; K. G. Latocha, Wojciech Malski (ok. 1380–1454) – wojewoda łęczycki i sieradzki oraz namiestnik królewski na Wielkopolskę, Warszawa 2015).

³ Golub (niem. Gollub), obecnie północna część miasta Golubia-Dobrzyń (gmina loco, powiat golubsko-dobrzyński, woj. kujawsko-pomorskie), dawniej osobne miasto na terenie ziemi chełmińskiej w krzyżackich Prusach.

⁴ Zygmunt Luksemburski, syn cesarza Karola IV Luksemburskiego i Elżbiety Pomorskiej, elektor brandenburski od 1378, król węgierski od 1387, król niemiecki od 1410, książę Luksemburga od 1419, król włoski od 1431, cesarz rzymski od 1433, król czeski od 1419, zm. 1437 (J.K. Hoensch, Kaiser Sigismund. Herrscher an der Schwelle zur Neuzeit (1368–1437), München 1996; S. Wefers, Das politische System Kaiser Sigmunds, Stuttgart 1989; Sigismund von Luxemburg. Ein Kaiser in Europa, hrsg. von M. Pauly und F. Reinert, Mainz 2006; Kaiser Sigismund (1368–1437). Zur Herrschaftspraxis eines europäischen Monarchen, hrsg. K. Hruza, A. Kaar, Wien–Köln–Weimar 2012).

⁵ Karol VI Szalony, król Francji 1380–1422 (F. Autrand, Charles VI. La folie du roi, Paris 1986; eadem, Karl VI, w: Lexikon des Mittelalters, Bd. 5, Stuttgart–Weimar 1999, kol. 977, 978).

⁶ Jan von Menden, komtur nieszawski 1412–1414, komtur papowski i wójt lipieniecki 1414–1416, komtur golubski 1416–1421, komtur kowalewski 1416–1419, komtur tucholski 1421–1422, prokurator bytowski 1424–1425 (Jähnig, s. 304, 306, 308, 309, 315, 317; Heckmann, s. 286, 320, 410, 416, 427, 476, 484, 564).

⁷ Lipno, miasto, gmina loco, powiat lipnowski, województwo kujawsko-pomorskie.

⁸ Rypin, miasto, gmina loco, powiat rypiński, woj. kujawsko-pomorskie.

⁹ Tj. Ludwik von Landsee, komtur nieszawski 1414–1416, komtur toruński 1416–1418, 1428–1431, komtur brandenburski (pokarmiński) 1418–1422, prokurator bytowski 1425–1428, komtur gniewski 1431–1434, komtur radzyński 1434, wielki szatny 1434–1436, komtur krajowy baliwatu alzacko-burgundzkiego 1436–1443, komtur krajowy baliwatu Etsch 1443–1451 (Jähnig, s. 298, 303, 308, 310, 315, 317; Heckmann, s. 163, 178, 219, 256, 294, 296, 405, 410, 441, 472, 556).

¹⁰ Złotoria, wieś, gmina Lubicz, powiat toruński, woj. kujawsko-pomorskie, w średniowieczu już na terytorium należącej do Polski ziemi dobrzyńskiej.

¹¹ Brześć Kujawski, miasto, gmina loco, powiat włocławski, woj. kujawsko-pomorskie.

¹² Jakub z Koniecpola h. Pobóg, kasztelan rozpierski 1392, wojewoda sieradzki 1393–1430, starosta brzeski 1409–1419 (PSB 13, UŁS, s. 129, 170; UKD, s. 136, 163, 213, 265; W. Sieradzan, Świadomość historyczna, s. 183; A. Szymczakowa A., Szlachta sieradzka w XV wieku. Magnifici et generosi, Łódź 1998, s. 30–38; W. Zawitkowska, W służbie pierwszych Jagiellonów. Życie i działalność kanclerza Jana Taszki Koniecpolskiego, Kraków 2005, s. 61–115).